

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

ETNOGRAFIA POLSKA

XVI

Zeszyt 2

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1972

REDAKTOR: WITOLD DYNOWSKI
SEKRETARZ REDAKCJI: KRYSZYNA MAŁKOWSKA

Adres Redakcji: Warszawa, Nowy Świat 69

Teksty angielskie

PIOTR GRAFF

Okładkę projektował

ZBIGNIEW KLIMCZYK

SPW lno. i m. II / 1

Redaktor

ZYTA KWIECIŃSKA

Redaktor techniczny

LIDIA SAMARIN

Printed in Poland

Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo. Wrocław 1972.
Nakład: 500 + 140 egz. Objętość: ark. wyd. 22,20, ark. druk. 18,88,
ark. A 1 25. Papier powlek. kl. V, 90 g, 70 × 100. Oddano do skła-
dania 25 XII 1971. Podpisano do druku 7 VI 1972. Druk ukończono
w czerwcu 1972. Wrocławska Drukarnia Naukowa. Zam. 2/72 — F-10
Cena zł 55.—

SPIS TREŚCI

IV Etnograficzne Seminarium Amerykanistyczne Poznań 23-25 IV 1971

REFERATY

✓ Maria Frankowska — Z problematyki synkretyzmu religijnego Indian Meksyku	11
Streszczenie w j. angielskim	29
✓ Janusz Tazbir — Misje religijne wśród Indian w XVI wieku	31
Streszczenie w j. angielskim	49
✓ Tadeusz Łepkowski — Katolicyzm i protestantyzm a procesy narodotwórcze na Antylach	51
Streszczenie w j. angielskim	67
✓ Mirosława Posern-Zielińska — Koncepcje zbawienia w doktrynach ruchów religijno-politycznych Indian Ameryki Północnej	69
Streszczenie w j. angielskim	90
✓ Aleksander Posern-Zieliński — Funkcje millenarystycznego mitu w ruchach społeczno-religijnych Tupí-Guaraní	93
Streszczenie w j. angielskim	115
✓ Barbara Walendowska — Wspólne elementy w religiach synkretycznych Antyli	117
Streszczenie w j. angielskim	131
✓ Ewa Nowicka — Indiański shakeryzm	133
Streszczenie w j. angielskim	149
✓ Maria Paradowska — XVII-wieczna relacja Krzysztofa Arciszewskiego jako źródło do badań nad wierzeniami Indian wybrzeża Brazylii	151
Streszczenie w j. angielskim	169

KOMUNIKATY

✓ Marcin Kula — Brazylijski ruch „Palmares” jako przykład synkretyzmu kulturowego	171
✓ Teresa Frankowska — Afro-brazylijskie obrzędy „candomblé” w stanie Bahia	177
✓ Piotr Brykczyński — Kultowe uwarunkowania form architektury przedkolumbijskiej Mezoameryki	185
✓ Anna Urban — Zwierzęta w sztuce i wierzeniach kultur andyjskich w okresie przedinkaskim	191

Bohdan Kohutnicki — Nowe formy społecznego protestu Indian — okupacja Alcatraz	199
Maria Paradowska — Sprawozdanie z przebiegu obrad i dyskusja	205
Romana Mańkowska, Andrzej Krzanowski — Stanowiska człowieka prehistorycznego w obrębie „lomas” jako przykład wpływu warunków klimatycznych i hydrogeologicznych na przedkolumbijskie osadnictwo w jałowych Andach Peru	221

ARTYKUŁY

Gerhard Kloska — Czy wartości ingerują w twierdzenia nauk społecznych?	231
Tatiana Kolewa — Dynamika obyczajów i obrzędów, ich funkcja i struktura	245
Elżbieta Królikowska — Uwagi na temat zagadnień dokumentacji i informacji naukowej	259

PRACE MŁODYCH ETNOGRAFÓW

Adam Rybiński — Procesy stabilizacyjne wśród pasterzy nomadów. Uwagi ogólne	267
---	-----

KRONIKA

Mongolia 1971 — Nowa faza badań polskiej ekspedycji etnograficznej — Jerzy Sławomir Wasilewski	278
VI Międzynarodowy Przegląd Folkloru w Jugosławii — Kalina Skłodowska-Antonowicz	280
Współczesne przemiany wsi województwa olsztyńskiego — III seminarium organizowane przez Ośrodek Badań Naukowych w Olsztynie w dniach 7-9 VI 1971 — Małgorzata Orlewicz	282

RECENZJE

Chozjajstwo i matierjalnaja kultura narodow Kawkaza w XIX-XX ww. Materiały k' „Kawkazskomu istoriko-etnograficzieskomu atlasu” — Andrzej Woźniak	285
Olga Linares de Sapir, Cultural chronology of the Gulf of Chiriquí, Panama 1968 — Romana Mańkowska, Andrzej Krzanowski	288
Książki nadesłane — Witold Kowalski, Marek Arpad Kowalski, Lech Mróz, Andrzej Woźniak	292

СОДЕРЖАНИЕ

*IV этнографический семинар по америковедению
Познань 23-25 IV 1971*

ДОКЛАДЫ

Мария Франковска — К проблематике религиозного синкретизма индейцев Мексики	11
Резюме на английском языке	29
Януш Тазбир — Религиозное миссионерство среди индейцев в XVI веке	31
Резюме на английском языке	49
Тадеуш Лепковски — Роль католицизма и протестанства в народообразовательных процессах на Антильских островах	51
Резюме на английском языке	67
Мирослава Посерн-Зелиньска — Концепция избавления в доктринах религиозно-политических движений индейцев Северной Америки	69
Резюме на английском языке	90
Александр Посерн-Зелиньски — Функции миллиенаристского мифа в социально-религиозных движениях тупи-гуарани	93
Резюме на английском языке	115
Барбара Валендовска — Общие элементы в синкретических религиях Антильских островов	117
Резюме на английском языке	131
Ева Новицка — Индейский шейкеризм	133
Резюме на английском языке	149
Мария Парадовска — Донесение Кшиштофа Арцишевского (XVII в.) как источник по исследованию верований индейцев побережья Бразилии	151
Резюме на английском языке	169

СООБЩЕНИЯ

Марцин Куля — Бразильское движение „Палмарес” как пример культурного синкретизма	171
Тереса Хранковска — Афро-бразильские обряды <i>sandomblé</i> в штате Баия	177
Пётр Брыкчиньски — Культовая обусловленность форм зодчества доколумбовой Месоамерики	185
Анна Урбан — Животные в искусстве и верованиях андийских культур в доинковский период	191

Богдан Когутници — Новые формы социального протеста индейцев — захват Алькатраза	199
Мария Парадовска — Отчёт по заседаниям и дискуссия	205
Романа Маньковска — и Анджей Кжановски — Место первобытного человека в пределах „ломас” как пример влияния климатических и гидрологических условий на доколумбово поселение в неплодородных Андах Перу	221

СТАТЬИ

Герхард Клёска — Вмешиваются ли качества в положения общественных наук? . . .	231
Татьяна Колева — Динамика обычаев и обрядов, их функции и структура	245
Ельжбета Круликовска — Замечания по вопросам научной документации и инфор- мации	259

ТРУДЫ МОЛОДЫХ ЭТНОГРАФОВ

Адам Рыбиньски — Стабилизационные процессы среди пастухов-кочевников (общие замечания)	267
---	-----

ХРОНИКА

Монголия 1971 — новая стадия исследований польской этнографической экспедиции — <i>Ежи Славомир Василевски</i>	278
VI Международный просмотр фольклора в Югославии — <i>Калина Скловска-Анто- нович</i>	280
Современные преобразования деревни в ольштынском воеводстве — III семинар, орга- низованный Центром научных исследований в Ольштыне 7-9 VI 1971 — <i>Малгожата Орлевич</i>	282

РЕЦЕНЗИИ

Хозяйство и материальная культура народов Кавказа в XIX—XX вв. Материалы к „Кав- казскому историко-этнографическому атласу” — <i>Анджей Возняк</i>	285
Olga Linares de Sapir, Cultural Chronology of the Gulf of Chiriqui, Panama, 1968 — <i>Романа Маньковска, Анджей Кжановски</i>	288
Новые книги — <i>Витольд Ковальски, Марек Арпад Ковальски, Лех Мруз, Анджей Возняк</i>	292

CONTENTS

The IVth Ethnographic Seminar in American Studies Poznań, April 23 to 25, 1971

PAPERS

Maria Frankowska — Some Problems of Religious Syncretism among Mexican Indians	11
A Summary in English	29
Janusz Tazbir — Religious Missions among Indians in the 16th Century	31
A Summary in English	49
Tadeusz Lepkowski — Catholicism, Protestantism and the Formation of Nations in the Antilles	51
A Summary in English	67
Mirosława Posern-Zielińska — The Concepts of Salvation in the Doctrines of Religious-Political Movements of North American Indians	69
A Summary in English	90
Aleksander Posern-Zieliński — The Functions of the Millenarian Myth in Social-Religious Movements of Tupi-Guarani Indians	93
A Summary in English	115
Barbara Walendowska — Common Elements in the Syncretic Religions of the Antilles	117
A Summary in English	131
Ewa Nowicka — The Indian Shakerism	133
A Summary in English	149
Maria Paradowska — The 17th Century Relation by Krzysztof Arciszewski as a Source to the Study of Beliefs of Indians of the Brazilian Coast	151
A Summary in English	169

COMMUNICATIONS

Marcin Kula — The Brazilian Movement of the "Palmares" as a Case of Cultural Syncretism	171
Teresa Frankowska — Afro-Brazilian Candomble rites in the State Bahia	177
Piotr Brykczyński — The Cultural Background of the Forms of Precolombian Mezoamerican Architecture	185
Anna Urban — Animals in the Art and Beliefs of Andes Mountains Cultures before the Incan Period	191

Bohdan Kohutnicki — New Forms of Indian Social Protest: the Occupation of Alcatraz	199
Maria Paradowska — A Report of the Seminar Discussion	205
Romana Mańkowska and Andrzej Krzanowski — The Find of a Prehistoric Man within the "Lomas" as an Instance of Climatic and Hydrological Influence upon Precolumbian Colonization in the Wasteland of the Peruvian Andes	221

PAPERS

Gerhard Kloska — Do the Values Interfere in the Propositions of the Social Sciences?	231
Tatiana Kolewa — Customs and Rituals: their Dynamics, Function and Structure	245
Elżbieta Królikowska — Some Remarks on Scientific Documentation and Information	259

WORKS BY YOUNG ETHNOGRAPHERS

Adam Rybiński — Stabilizing processes among Nomad Shepherds (General Remarks)	267
---	-----

CHRONICLE

Mongolia 1971 — the new phase of research of the Polish ethnographical expedition — <i>Jerzy Sławomir Wasilewski</i>	278
The VIth International Display of Folklore in Yugoslavia — <i>Kalina Skłodowska-Antonowicz</i>	280
Contemporary Transformations of the Rural Areas of the District of Olsztyn — the IIIrd Seminar organized by the Olsztyn Research Center, June 7th to 9th, 1971 — <i>Małgorzata Orlewicz</i>	282

BOOK REVIEWS

Khozyaystvo i materyalnaya kultura narodov Kavkaza w XIX-XX vv. Materyaly k „Kavkazskomu istoriko-etnograficheskomu atlasu” (Economics and the material culture of Caucasian Nationalities) — <i>Andrzej Woźniak</i>	285
Olga Linares de Sapir, Cultural Chronology of the Gulf of Chiriqui, Panama 1968 — <i>Romana Mańkowska, Andrzej Krzanowski</i>	288
Books Received — <i>Witold Kowalski, Marek Arpad Kowalski, Lech Mróz, Andrzej Woźniak</i>	292